

מדינת ישראל

משרדיה הממשלת

סמל ורשמי

משרד

סמל ורשמי

61/12

סמל ורשמי

סמל ורשמי

10.93

סמל ורשמי

שם תיק: תיירות - שטחים

מספר תיק: 19936/15 גל-

מספר פריט: 0006856

כתובת: 9-2-9-113-2

תאריך הדפסה: 22/01/2018

מתקין

מדינת ישראל

משרדיה הממשלת

מדינת ישראל
STATE OF ISRAEL

משרד התיירות
MINISTRY OF TOURISM

נייר עבודה לשיחות האוטונומיה תיירות בייש ובעה

הערה כללית: מסמך זה מתייחס לכל היבטי התיירות שבאזור האוטונומי
למעט אלה הנמצאים בהתיישבות הישראלית.

אוקטובר 1993

תמצית מנהליות

* משרד התיירות חייב לנוהל את המומ"מ עם המע"פ בכל הקשור להטזרות נושא התיירות באזור.

1. בגע

א. התיירות תינה את מקורות הרכנשת הפוטנציאליים בתחוםי המע"פ.

ב. מהדיוחים שהגיעו עד כה המע"פ מתוכו ליטפל בקשר התיירות אחד הנושאים הראשונים שיזכו לפיתוח.

ג. באיו"ש נושא התיירות מוסדר בחוק התיירות הירדי (מס' 45, 1965) בהתאם על חוק זה פורסמו תקנות וצווים בתחוםים שונים (עד 1967 ע"י הירדים ומאז ע"י המנהא"ז). באזור רצעת עזה אין חקיקה מרכזית המגדירה את נושא התיירות, אולם ישנו מספר כללים משפטיים כלילים העוסקים גם בתחום זה.

ד. נושאי התיירות שאחריותם קמ"ט התיירות :

1. רישוי שירותי תיירות, כולל : בתים מלון, מורי דרך, סוכנויות נסיעות והשעה, בתים מסחר למזכרות וחניות לתיירים.
2. עידוד פיתוח תיירות, תכנון מסלולים למשרדי הסעות תיירים.
3. אחריות לאירועים מיוחדים כגון: חג המולד בניטתם.
4. הפעלת שכות מודיעין לתיירים בניטתם, בקשר אלנבי, וביריהו.
5. הפekt והפצת חומר הסברה לתיירות, מפות חוכרות וכו'.
6. פיקוח על שירותי תיירות ונוגני השירותים, ואכיפת החוקיקה.

2. נקודות מוצא

א. משרד התיירות גורט שיש לקיים שוק תיירות פתוח (חוץ ופנים) - מעבר תיירים וטיליילים ורכיב תיירות ללא מנובלות אדמיניסטרטיביות ועל בסיס הزادות.

ב. משרד התיירות ממילץ לא להכתיב כלל תנרגות בתחום המע"פ בכלל הנוגע להסדר שירות תיירות למעט דרישת האחזקה והפעלה נאותים של אתרי וمتוקני התיירות.

ג. בכלל הסדר של מעבר שירותים ושרותים בין שטח ישראל לשטח המע"פ ישרם מעבר חופשי לטוביין של התיירים וטליילים שאיננו טובין מטהרי מעבר בין שני השטחים.

ד. משרד התיירות קובע מספר תנאים חיוניים עקרוניים להסדרת מערכת היחסים ההצדדים.

3. תנאים עקרוניים תיוגניים - דרישות משרד התיירות

- א. מעבר חופשי ללא תנאים מגבלים ולא מגבלות אדמיניסטרטיביות לכל סוג התיירות (קבוצות וכודאי) בכל סוג התנועה (אוטובוסים, רכב השכרה, רכב פרטי, רכבות וכו').
- ב. הפעלת חקיקה מיידית באזורה המע"פ להסדרת כל שירותים ומתקני התיירות והטיילות. (אימוץ החקיקה חוקית, אימוץ הדירקטיבות האירופיות, חקיקה חדשה וכו').
- ג. היתר פעולה חופשי בתחום המע"פ למורי דרך ישראליים בעלי תעודה רשמית.
- ד. מורה דרך מקומי תושב המע"פ יוכל להדריך בישראל רק אם הוא בעל תעודה מוסמכת של מורה דרך שניתנה לאחר שעמד בדרישות מינימום ובכחשה מיוחדת.
- ה. אתרי התיירות יוחזקו באופן נאות ויהיו פתוחים למנקרים במהלך כל השנה, ובשעות פתיחה ובמחירים סבירים שיפורסמו מראש.
- ו. המע"פ תאפשר ביקור וחופש הפולחן הדתי במקומות הקדושים לכל הוצאות במהלך כל השנה ובמיוחד ביום הקפה לדורות.
- ז. פיתוח פיסי באזורה המע"פ יתוכנן וייבוצע תוך הקפה על אי פגיעה בשטח ישראל ובמיוחד בכל הקשור לפיתוח חוף עזה והשפעתו על רצועת החוף הישראלית.
- ח. מקורות המים בצפון ים המלח יועמדו לשימוש אתרי התיירות בישראל תפוח באזורה ים המלח.
- ט. פעילות של גורמי המע"פ בתחום ישראל תבוצע בהתאם לחקיקה ולנוהלים הקיימים בישראל.
- י. סיורים וסיורים רגולריים שיבוצעו משטח המע"פ ויכללו אתרים בישראל ייחודיים בליווי מורה דרך מוסמך.
- יא. תוכם ועדת משותפת לתאום פעולות וטיפול בהפרעות שוק בתחום התיירות.

4. נושאים פתוחים לדין

- א. אופציית הקמת כתבי הימורים (קאיינו) בשטח המע"פ.
- ב. פיתוח לשכות תיירות בחו"ל מטעם המע"פ.
- ג. פרסום חומר תיירותי בחו"ל מטעם המע"פ.
- ד. פיתוח שדות תעופה באזורה המע"פ ומשמעותן.
- ה. הסדרת מערכת ביטוח לתיירים בתחום המע"פ.
- ו. מעבר גושעים בנמל עזה.

נתונייט

פרק נתוניים

1. נתוני רקע כללי

- א. התוירות הינה אחת מקורות ההכנסה הפוטנציאליים, החשובים נטחניים.
- ב. סקטור זה מפותח יותר ניו"ש מאשר באזח"ע.
- ג. משרד התוירות מטפל בכל פעולות הרישוי והפיקוח בשטחים, כולל רישוי מתכני תיירות (כגון: בתים מלאו חניות ממכר לתיירים וכן) ושירותי תיירות (כגון: מדריכי תיירות). משרד זה פועל להסדרת שירותי התוירות ולפיתוח מתכני תיירות חדשים.
- ד. או"ש נושא התוירות מוסדר בחוק התוירות הירדי (מס' 45 1965). בהתבסס על החוק פורסמו נוהלים בתחוםים שונים (עד השלטון הירדי-לפני 1961 ומאז ע"י הרשות של הממשלה הצבאי והמנהל האזרחי) (ראה נתוניים מפורטים נספח ב')
- ה. תבל עזה או תקיקה מרכזית המძירה את נושא התוירות. נושאי התוירות מוסדרים בנוהלים וכן רישיון העסקים בתחוםי התוירות, במסגרת רישיון העסקים הכללי.
- ו. נטח פועל קמ"ט תיירות אחד שני האזורים ומוסקים בסמכותו ובניהולו שישה עובדים מקומיים (ביו"ש), כאשר עיסוקם באזור יו"ש בעיקר.

א. נושאי התוירות שבתחום סמכויותיו של קמ"ט התוירות כלהלן:

1. רשיי שירותוpto תיירות, כולל: בתים מלון, מורי דרך, סוכנויות נשיעות והסעה, בתים מסחר למסחרות וANCHORITIES לתיירים.
2. עידוד פיתוח תיירות, תכנון מסלולים למשרדי הסעות לתיירים.
3. אחריות לאירועים מיוחדים כדוגמת חג המולד בבית לחם.
4. הפעלת שכות מודיעין לתיירים בבית לחם, בקשר אלנבי וביריהו.
5. הפחת והפחת חומר הסברה לתוירות, שיפור חברות וצדומה.
6. פיקוח על שירותוpto תיירות ונוהני השירותים ואכיפת התקיקה.

2. נתוניים ארגוניים

א. משרד הקמ"ט בירושלים (משרד הראשי)

1. עובדים: קמ"ט – עובד משרד האם ומנהל האזרחי, מצירה – עפ"י תזוזה ממשרדי האם.
2. ציוד וריהוט רגילים + מחשב ופקסימיליה (מטוס המנהל האזרחי).
3. הרכב הקמ"ט (מטוס המנהל האזרחי).

ב. לשכת תיירות בבית לחם (ככר המולד)

1. עובדים: 5 עובדים מקומיים - תקניים
4 עובדים חוץיים מקומיים (משמשים כדיילים,
תיירות).

2. ריהוט רגיל למשרד עכור 5 עובדים ולקבלת קחל
+ מערכת מחשב ופקסימיליה ומכונת צילום.

3. רכב חדילים, ג'יפ מטעם המנהל האזרחי

ג. לשכת התיירות ביריחו (תל יריחו)

עובדים: 1. עובדת מקומית חוצה ארעי
פקيدة הטבורה

2. עובדים חוץיים כדילים - לא מאושיש
ביתן שני חדרים - ריהוט משרדי ולקבלת קחל.

ד. לשכת התיירות בגשר אלנבי

1. עובדת ישראלית משרד האם עפ"י, חוצה
במסוף התיירות, שני חדרונים ריהוט פשוט ופקסימיליה.

3. נתוני תקציב

א. תקציב רגיל - סה"כ 605 אלף שקל (לכ"א, לפעולות עידוד,
תפעול ואחזקה, הוצאות שוטפות).

ב. תקציב פיתוח - סה"כ 200 אלף שקל (לפעולות מכצעיות
מיוחדות).

4. נתוני תנועת תיירות (ראה דיאגרמה)

א. התיירות לאזורי יו"ש מגיעה בשלושה צירים מרכזיים:

1. ציר הבקעה יריחו לירושלים - כמות התיירים המגיעים לתל יריחו (עכירה לשתייה קלה) 400,000 תיירים בשנה. בלשכה מבקרים כ- 5,000 תיירים. הלשכה כאמור נפתחה רק ב- 1992.

2. ציר ירושלים כ"ל, חברון - ביום מגיעים לבית לחם כמיליון תיירים בעיקר לכבר המולד. (בשנה האחרונות נפתח הציר לכבודן חברון אליה מגיעים כ- 5,000 תיירים בשנה).

3. ציר גשר אלנבי יריחו - ירושלים - ביום מבקרים בנ�ר כ- 45,000 תיירים בשנה (ב- 1980 עברו כ- 70,000 תיירים) לנשר זה יש פוטנציאל גדול של עוברים לקרה העתיד עם כינונו שלולם עם שכיננו (ראה נספח תנועת תיירים בנ�ר מעודכנו לאוגוסט 1991 במשך 10 השנים האחרונות). (ראה נספח א')

ב. תיירות ישראלית ליו"ש כמעט ונפסקה ביום יש מבקרים באזורי יריחו, וואדי קלט, הרודיוון, סוסיא, אזור צפון ים המלח, הבקעה, כבר רחל ומערת המכפלה (לאחר זה כמעט, ולא הפסיקו להגיע מבקרים ישראלים).

ג. תנועות תיירות לאזורי עזה, בתקופת חמש השנים האחרונות כמעט ולא ביקרו תיירים באזורי (למעט אזור גוש קטיף). לפני תקופה האינתיפאדה ביקרו באזורי קבועות תיירים מיוחדות אבל בודדות, אך תנועת הישראלים הייתה ערלה.

ד. בתקופת החגיגים לעדות האתניות השונות הייתה בדרך כלל תנועת
תיירות ערבה, לארועים ולחגיגות הביעו צליינים רבים.

להלן עיקר התנועה:

1. חגי מולד 24/12, 06/01, 18/01 - כ- 00,000 צליינים בביצ'ל
2. חג חזבאל השומרוני בשכם - באפריל כ- 0,000 4 מבקרים
ואורחות.
3. לקומארו - צליינים (הטברנקל- סוכות הנוצרי) כ- 0,000 5
צליינים.
4. לאטור הטבילה (קאסר אל יהוד) אוקטובר (פרנציסקנים) כ-
0,000 6 צליינים. בינוואר לאורתודוקסים - כ- 0,000 5 עולי
רגל.
5. בפטח הנוצרי - לכבר המולד כ- 0,000 8 צליינים.

ה. מפעלי תיירות ביו"ש

כינום נמצאים באזורי י"ש מספר מפעלי תיירות מורשיים, כמפורט להלן: (רשימה מפורטת לפי ערים, לפי שנים 1993, 1992, 1980, 1967) ראה נספח ג' .

10	-	* בתים מלון
28	-	* מסעדות לתיירים
50	-	* חנויות לממכר לתיירים
18	-	* מדריכים (כבית לחם)
17	-	* סוכניות נסיעות
58	-	* מפעלי תיירות לאומנוויות
9	-	* רוכלים מורשיים
3	-	* גמלים לרכיבה לתיירים

ניתן ללמידה מהטבלה המפורטת שבנספח שתיירות הצלינים ליו"ש בעיקר לבית לחם גדלה גידול ניכר במפעלי התיירות ובמספר המבקרים. בעוד הערים שכם, רמאללה, חברון ויריחו, חלק ירידת משמעותית במפעלי תיירות וב勠יקר במלונות לתיירים (בתקופה הירידנית אכו ערים אלה לביקורי נכבדים ערביים) .

ג. אתרים תיירות ביו"ש :

רצ"ב רשימה מפורטת של כ 34 אתרים תיירות ביו"ש. רשימה זו אינה כוללת אתרי תיירות בהתיישבות הישראלית כדוגמת: סוסיא, שילה וכוכו' (ראה פירוט לפי ערים נספח ד') .

**מצב משפט
באיו"ש ועזה**

מצב משפטי באירוע ובעזה

1. מצב משפטי כיהודה ושומרון

מכוח חוק זה חותקנו תקנות בגיןבים של שירותים ומתקני תיירות. ביהודה ושומרון קיים חוק התיירות הירדני מס' 45 משנת 1965. חוק זה, מסדיר את כלל השירותי התיירות ומסמיך התקנות.

להלן החקיקה הירדנית :

1. חוק התיקיות הזמני מס' 45 לשנת 1965
  2. תקנות הציוד ושירותי הפרטומת והפגולוות
הكونסטרוקטיביות של שירות התיקיות
  3. מס' 44 לשנת 1966 . . . . .
תקנות הכספיים של רשות התיקיות
מס' 45 לשנת 1966 . . . . .
  4. תקנות סוכנויות התיקיות והניסיונות
מס' 46 לשנת 1966 . . . . .
תקנות בתים משחר לזכרות מזרחיות
  5. מס' 47 לשנת 1966 . . . . .
תקנות מורי הדרך והפיקוח עליהם
  6. מס' 48 לשנת 1966 . . . . .
תקנות מוסדות ההארחה והפיקוח עליהם
  7. מס' 49 לשנת 1966 . . . . .

ב. הממשלה הצבאי והמנהל האזרחי היוו גורם סמכות משפטית לחקיקה משלימה וכןפת בנושאים שונים כולל נושאי הת意義ות. מתוקף סמכות זו הותקנו בשנת 1967 תקנות, צוים והוראות המסדריים מתן שירות הת意義ות. (רישוי פיקוח וacusification).

ג. חקיקה החל משנת 1967 הייתה עם אוריינטציה לחקיקה הישראלית ולעתים אף חקיקה זהה כשהיא מתוקנת ומשלימה לחקיקה הירידנית. להלן החקיקה :

1. חוק הת意義ות

צו בדבר החוק הזמן על הת意義ות (אזור הגדה המערבית) (מס' 77, תשכ"ז - 1967)

-- -- חוק הת意義ות הזמן מס' 45 לשנת 1965
(יהודה ושומרון) (מס' 791, תשמ"א - 1981)

2. בתים מלאו

צו בדבר רישום מתaconsים ודיבירים (אזור הגדה-המערבית) (מס' 153, תשכ"ח - 1967)

הוראות בדבר מוסדות ההארחה והפיקוח עליהם (תנאי המינימום לבתי מלאו בלתי מדורגים)
(יהודה ושומרון) תשל"ה - 1975

-- -- -- (עקרונות דירוג בתים מלאו)
(יהודה ושומרון), תשל"ה - 1975

-- -- -- (הגשת שתייה ופירוט הדר בזמן הארחות)
(יהודה ושומרון), התשמ"ו - 1985

3. משרדי נסיעות ותייר :

תקנות בדבר סוכנויות התיירות והנסיעות
(תיקון) (יהודה ושומרון), תשל"ו - 1976
--- (תיקון מס' 2) (יהודה והשומרון), תש"ט - 1979
תקנות בדבר סוכנויות התיירות והנסיעות (תיקון מס' 3)
(יהודה ושומרון), התשמ"ד - 1984
-- משרדים לתייר (יהודה והשומרון), התשמ"ט - 1989
-- סוכנויות התיירות והנסיעות (תיקון מס' 4)
(יהודה ושומרון), התשמ"ט - 1989

4. מורי הדרך

או בדבר סוכני הסעה ומורי דרך ישראליים
(אזור הגדה המערבית), תשכ"ח - 1967
תקנות בדבר איסור קבלת עמלת על-ידי מורי דרך
תשל"ז - 1976
היתר כללי

5. בתי מסחר למזכרות

תקנות בדבר בתי מסחר למזכרות מזרחיות (תיקון)
תשל"ז - 1976
--- (תיקון מס' 2)
(יהודה ושומרון), תש"ט - 1980
תקנות בדבר בתי מסחר למזכרות מזרחיות
(תיקון מס' 5) (יהודה ושומרון) התשמ"ז - 1987
--- (6) (-), התשמ"ט - 1988
-- חנות רשותה לתיירים (יהודה ושומרון),
תשל"ז - 1976

9. פיקוח על השכרת רכב

צו בדבר פיקוח על השכרת רכב (יהודה ושומרון)

(מס' 01280), התשמ"ט – 1989

2. המצב המשפטי בחבל עזה

א. באזור חבל עזה איןCHKICKAH מרכזית המסדרה את נושא התביעות, אולם ינס מס' כלים משפטיים העוסקים בנושא ספציפי זה.

ב. ידוע לנו על דברCHKICKAH אחד הנוגע לנושא, והוא אחד מסדרת תקנות מנדטוריות, תקנות הגנה משנת 1944. התקנות הנ"ל מסדרות את נושא הירושי, ניהול והפקוח לבני עסקים שונים לרבות בתים מלון.

ג. בשנת 1972 הוענקו סמכויות לKM"ט תביעות לפועל כרשות מוסמכת לנושאי, בתים מלון, אמצעי אכסון אחרים, מסעדות, סוכני נסיעות וחניות לזכורות.

ד. KM"ט תביעות הוציא תקנות בדבר משרות לתיווך בשנת 1988 הנקבעות, תקנות בדבר משרות לתיווך (אזור חבל עזה) התשמ"ט – 1989.

3. המלצות בנושא המשפטי

א. כפי שפורט לעיל, הנושא התביעות ביו"ש מוסדר בצורה נאותה הן ע"י החקיקה הירדנית והן ע"י החקיקה המשיימה מאז 1967. החקיקה זו מסדרה את כל נושא הירושי, הפקוח והאכיפה של כלל השירותי התביעות.

ב. עם העברת הסמכויות למע"פ חובה לייצור רצף משפטי ויהיה צורך
לאמץ את החקיקה הקיימת לפחות לתקופת מעבר, עד שזו תוחלף (אם
ותוחלף) והכל בהתאם לשיקולי המע"פ.

ג. שמירת החקיקה הקיימת וחקפדה על אכיפתה תאפשר שוק תיירותי
פתוח בין ישראל למע"פ, בדומה לעילו תוך שמירה על רמת שירות
תיירות נאותים לשני האזוריים.

ד. אם יבואו שינויים דרמטיים בחקיקה הקיימת באזרה המע"פ
וכתוואה ממנה ישונו הסטנדרטים ברמת התקינה, יוצר פער ברמת
השירותים, ועלולה להגרם פגיעה במרקם השירות בישראל ובנתוני
השירותים הישראלים, דבר שיציריך חשיבה מחדש על ההסדרים בדבר
שוק תיירותי פתוח לשני הצדדים.

סמלויות

פרק הסמכויות

א. נקודות המוצא

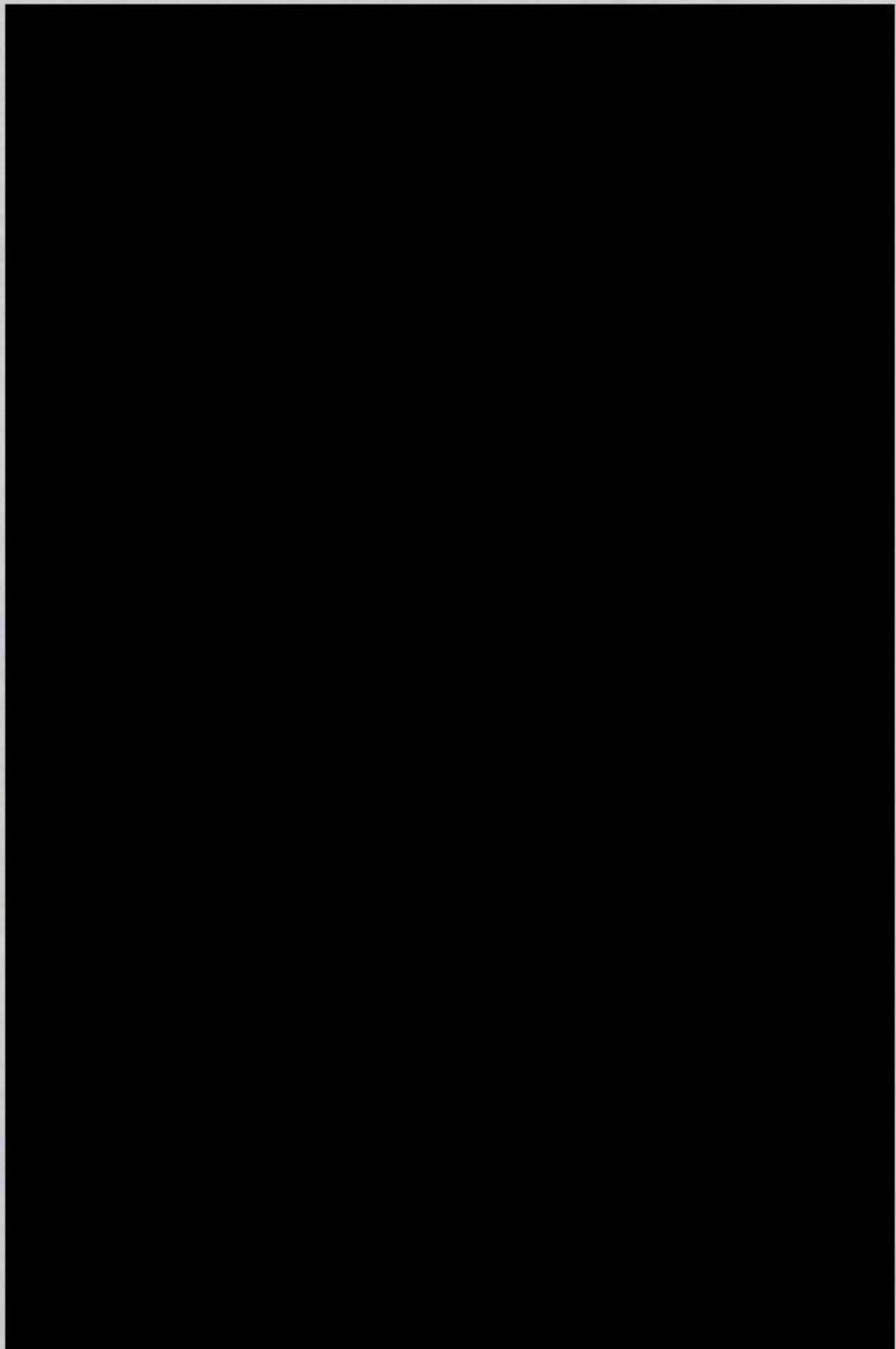
1. משרד התיירות ממליץ לא להכטיב כללי התנהלות למע"פ, בכל הנוגע להסדרת שירותים ומתקני השירות בתוך האזור, כל עוד זה לא משפייע על מערכת השירות הישראלית, למעט אחזקה נאותה ופתחה של אתרי השירות.
2. שוק תיירות פתוח, מעבר תיירים ורכב תיירות (אוטובוסים, רכב אשכול ורכב שכור) ללא מגבלות אדמיניסטרטיביות ועל בסיס ההזדיות.

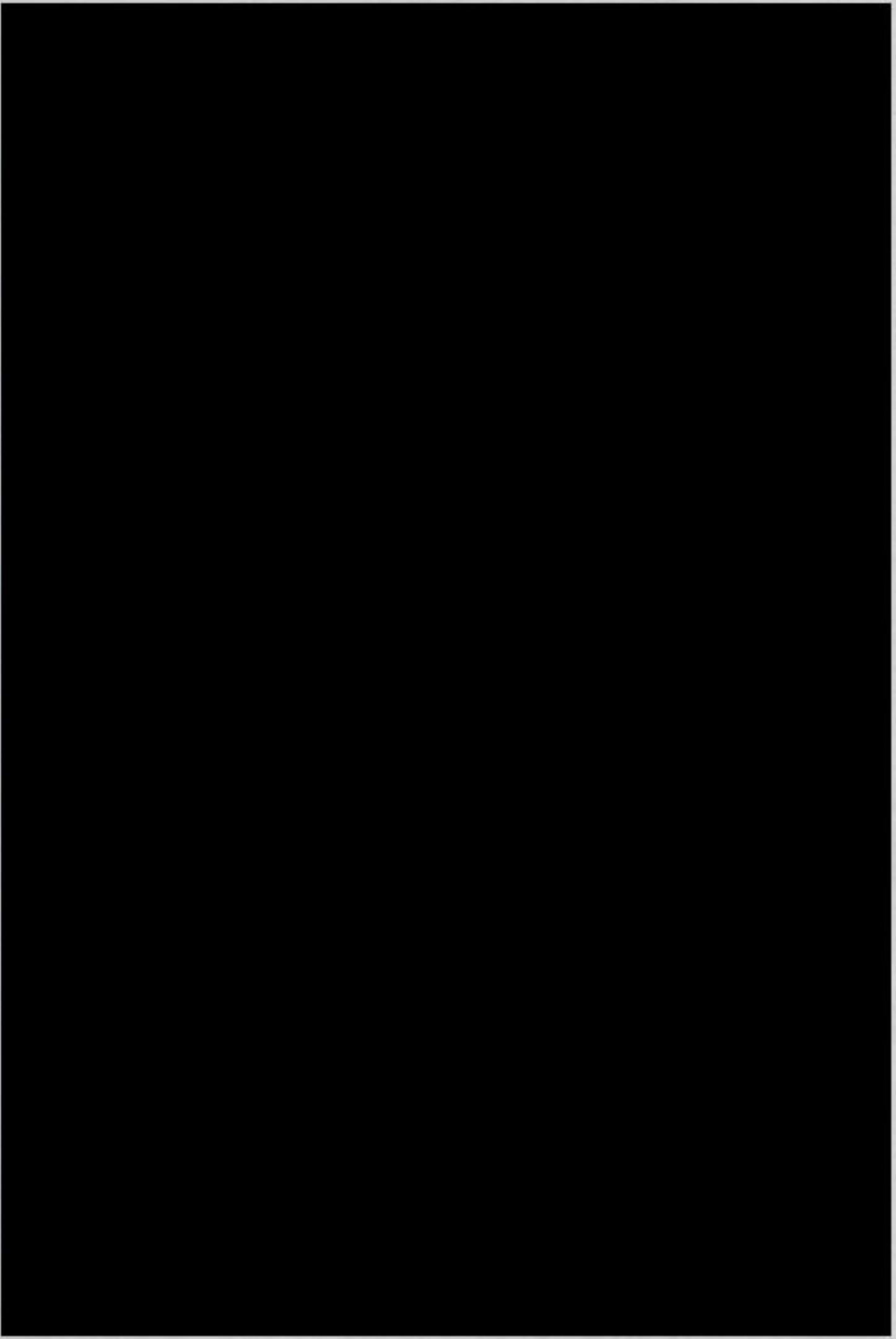
ב. העברת סמכויות

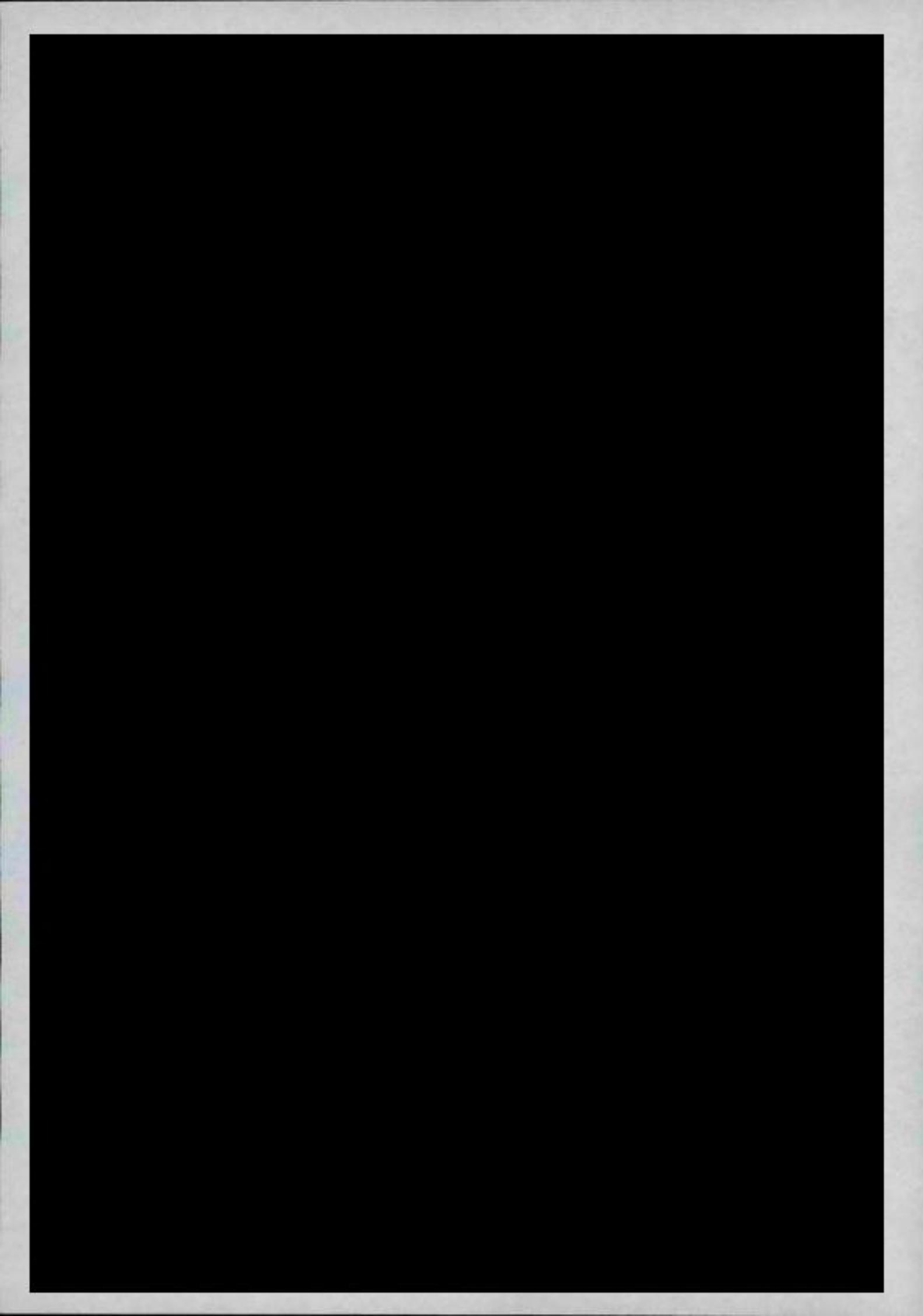
1. כיום קמ"ט תיירות, חינו הרשות המוסמכת העליונה בנושא זה באזור יהודה ושומרון וחבל עזה. סמכויותיו, כאמור בפרק המשפטי לעיל, רשאי להתקין حقיקת משנה, להרשות לפקח לאכוף حقיקה, להגיש תביעות, ולטפל בפתרונות השירות וכוכ' ...
2. סמכויות אלה יש להעביר באופן מסודר לרשות שתקבע ע"י המע"פ ובכפוף להמלצות בפרק המשפטי, הכל במטרה למנוע חלל משפטי וביצועי, באשר לטיפול בכלל נושאי השירות באזור המע"פ.
3. מסופי המעבר היבשתיים חייגנים להשאר בשליטה ובפיקוח ישראלי, כאשר מעבר השירותים בין הגבולות, ירדן וairo"ש, עם מצרים וחבל עזה, יתקיים תוך שמירה על הדדיות בכלל המעבר.

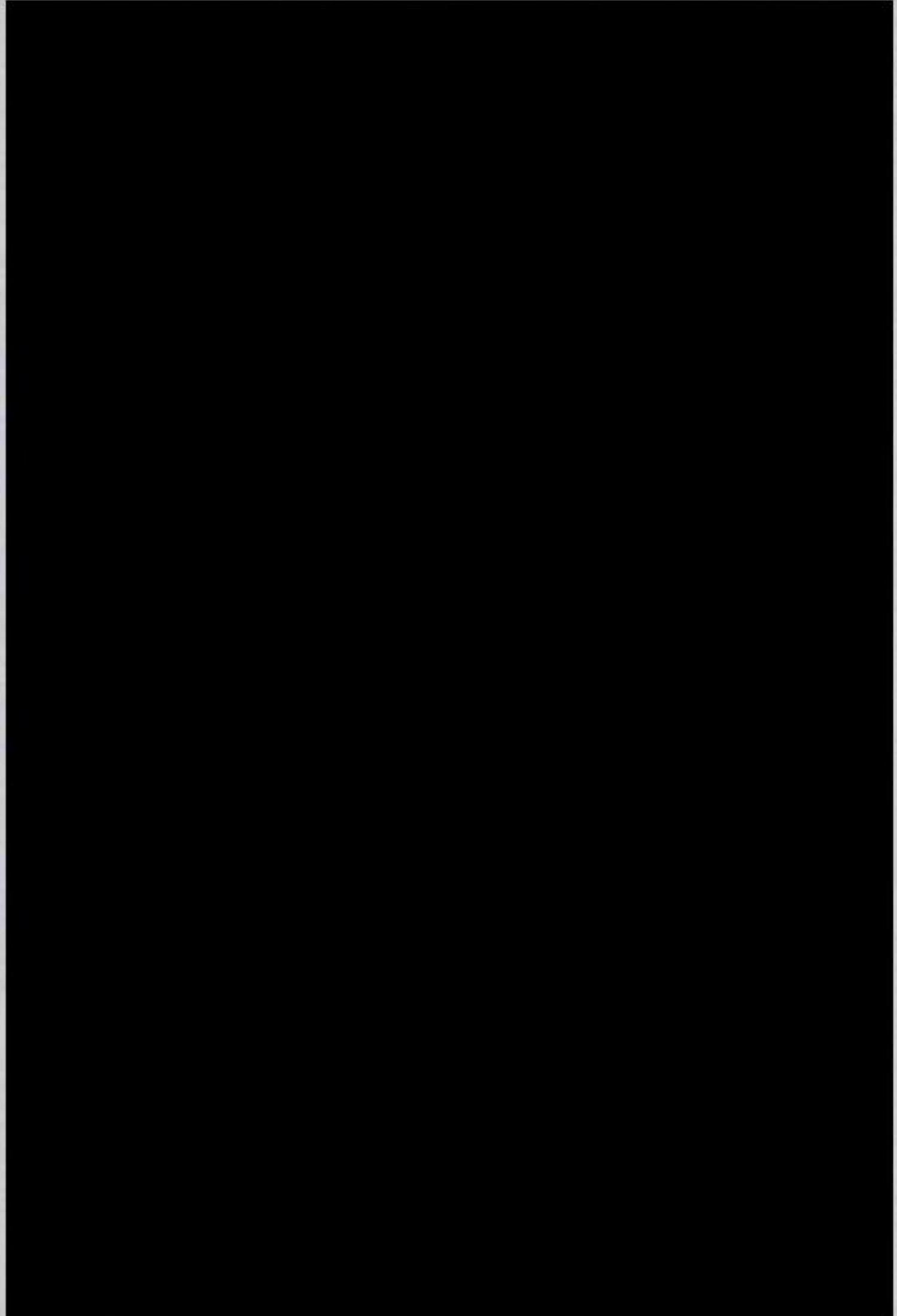
קווים

אדומים

נושאים

פתרונות

פרק נושאים לחשיבה ודיון גוסף

1. הקמת בתים הימוריים :

הסדרים לגבי כוונות פтиחת בתים הימור, מתן היתרים, רשיונות
וכד' .

2. פגיעה בתייריים עקב פעולות חבלה עוניניות

עד היום התיר מפוצה ע"י מס רכוש וביטוח לאומי במקרה של
פגיעה פח"ע .

יש לקבוע הסדר לפיצוי תייריים שנפגעו בפח"ע לפי התנאים
הקיים בישראל, דהיינו ; באמצעות הביטוח הלאומי הכלל
הוצאות אשפוז נסעה וכד' וחו"ח במקרה מוות, הוצאות הסעה,
קבורה וכד' .

3. לשכות תיירות

מתן היתר למע"פ לפתח לשכות תיירות בעולם שיפעלו לעידוד
התיירות לאזרור המע"פ .

4. חברות בארגוני תיירות בינלאומי

מתן היתר למע"פ להיות חברים מן המניין בארגוני תיירות
בינלאומיים.

5. פרסום חומר תיירותי

מתן היתר למע"פ לפרסם חומר הסברתי ושיווקי לעידוד תיירות
לאזרור המע"פ .

9. פיתוח שדות תעופה

הפעלת שדות תעופה בינלאומיים ע"י המע"פ.

7. פעילות נמל עזה (נמל ימי)

הפעלת נמל נוסעים בעזה לכניות תיירים.

נושאים

אופציונלים

נושאים לשיתוף פעולה אפשרי

1. הכשרת כות אדם בתיירות

הכשרת כ"א בתיירות : שיתוף פעולה, בהכשרת כ"א, בהקמת בתי ספר לתיירות, שאלות פדגוגיות הקשורות בנושאי אתרים, מסלולים. ושאלות בנושאי אתיקה ועוד.

2. עידוד ושיווק ביןיל בתיירות :

פעילות משותפת של ישראל והמע"פ כפועלות עידוד תיירות לאזור, לרבות שיתוף פעולה בירידים בינלאומיים, ארבעון סטינרים בארץות העולם והפעלת מבצעי פרסום משותפים.

3. פיתוח תשתיות תיירותיות משותפות :

תאום נושאים אלה בין המע"פ לישראל ו/או ין מדינות שכנות עם המע"פ, קביעת כללי תקצוב ותכנון וכך' ..

4. השקעות משותפות

תכנון השקעות משותפות לדוגמא ; הקמת פרויקט תיירותי משותף לישראל, ירדן ומע"פ בים המלח.

5. מחקרים משותפים

שיתוף פעולה ביזום מחקרים סקריים תיירותיים משותפים.